

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KIELCACH**

z dnia 2026 r.

w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza”

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza” zwany dalej „rezerwatem”, obszar o powierzchni 266,80 ha, położony w obrębie ewidencyjnym Ciekoty, na terenie gminy Masłów, w powiecie kieleckim, w województwie świętokrzyskim.
2. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci mapy są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia.
3. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci wykazu współrzędnych punktów jej załamania są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 2

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie, a w miejscach silniej przekształconych odtworzenie w efekcie spontanicznych procesów, ekosystemów leśnych o cechach naturalnych, podlegających nieustannym procesom ekologicznym, z kształtowaną tymi procesami, swoistą dla lasów naturalnych różnorodnością biologiczną na wszystkich jej poziomach.

§ 3

1. Dla rezerwatu przyrody określa się rodzaj – Leśny (L).
2. Dla rezerwatu określa się typ i podtyp:
 - 1) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf), podtyp – biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);
 - 2) ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Leśny i borowy (EL), podtyp – lasów wyżynnych (lwż).

§ 4

Sprawowanie nadzoru nad rezerwatem powierza się Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Kielcach.

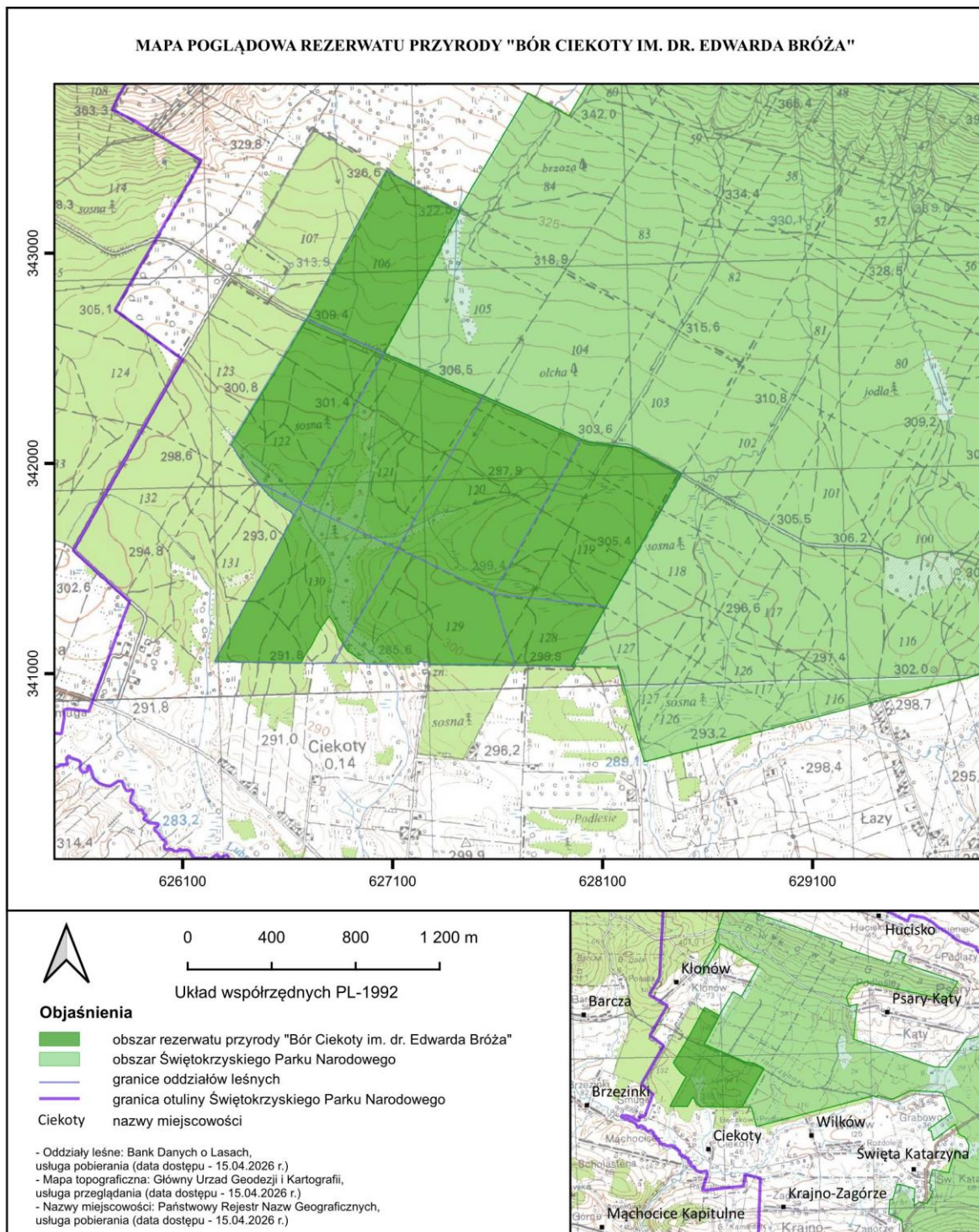
§ 5

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**ZAŁĄCZNIKI DO ZARZĄDZENIA REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY
ŚRODOWISKA W KIELCACH Z DNIA ... KWIETNIA 2026 R.
W SPRAWIE UZNANIA ZA REZERWAT PRZYRODY
„BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA”**

Załącznik nr 1 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia ... kwietnia 2026 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróža”

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty
im. dr. Edwarda Bróža” w postaci mapy**

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 1 z 7

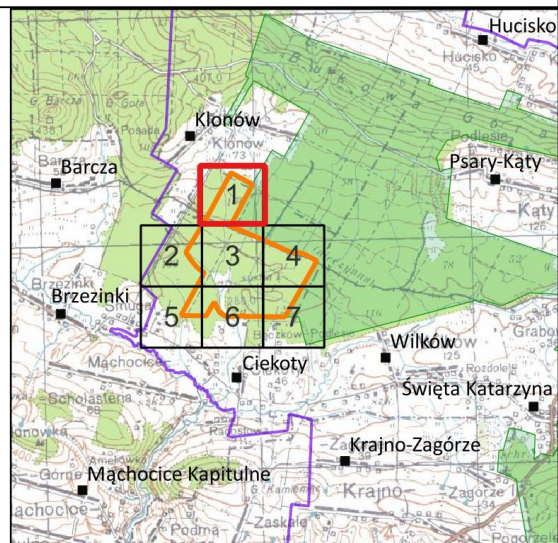
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

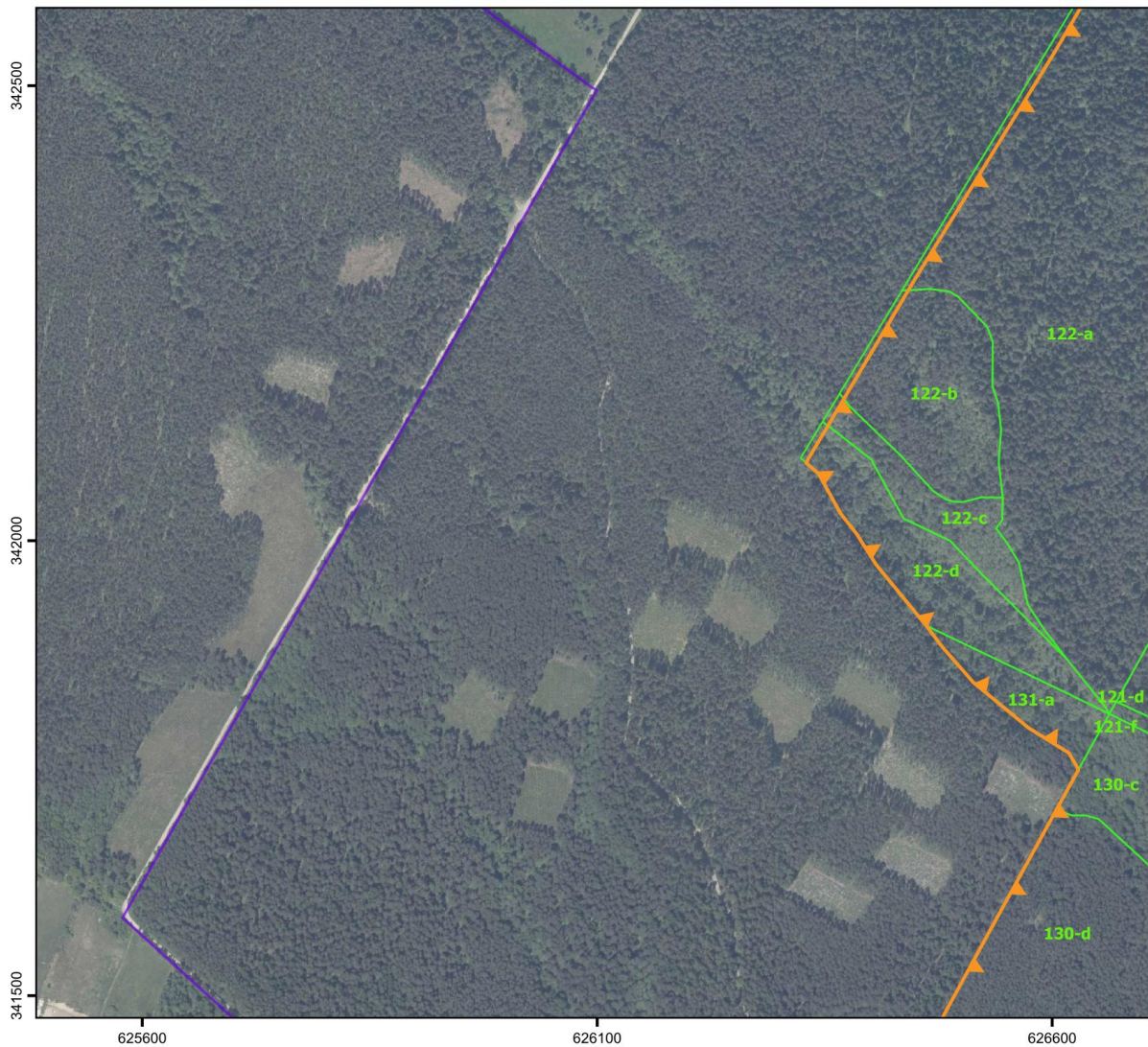
- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza"
- wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 2 z 7

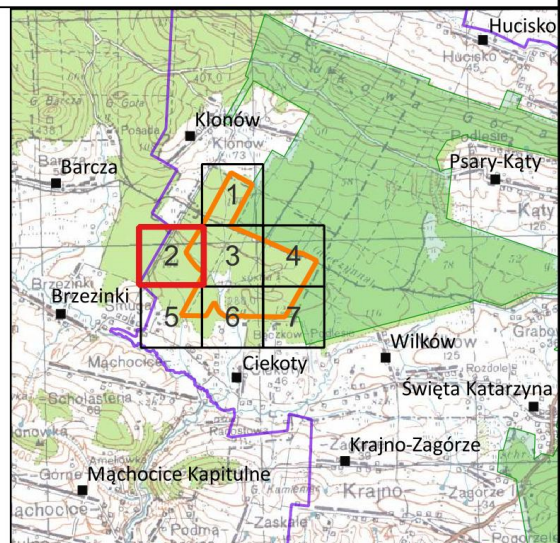
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

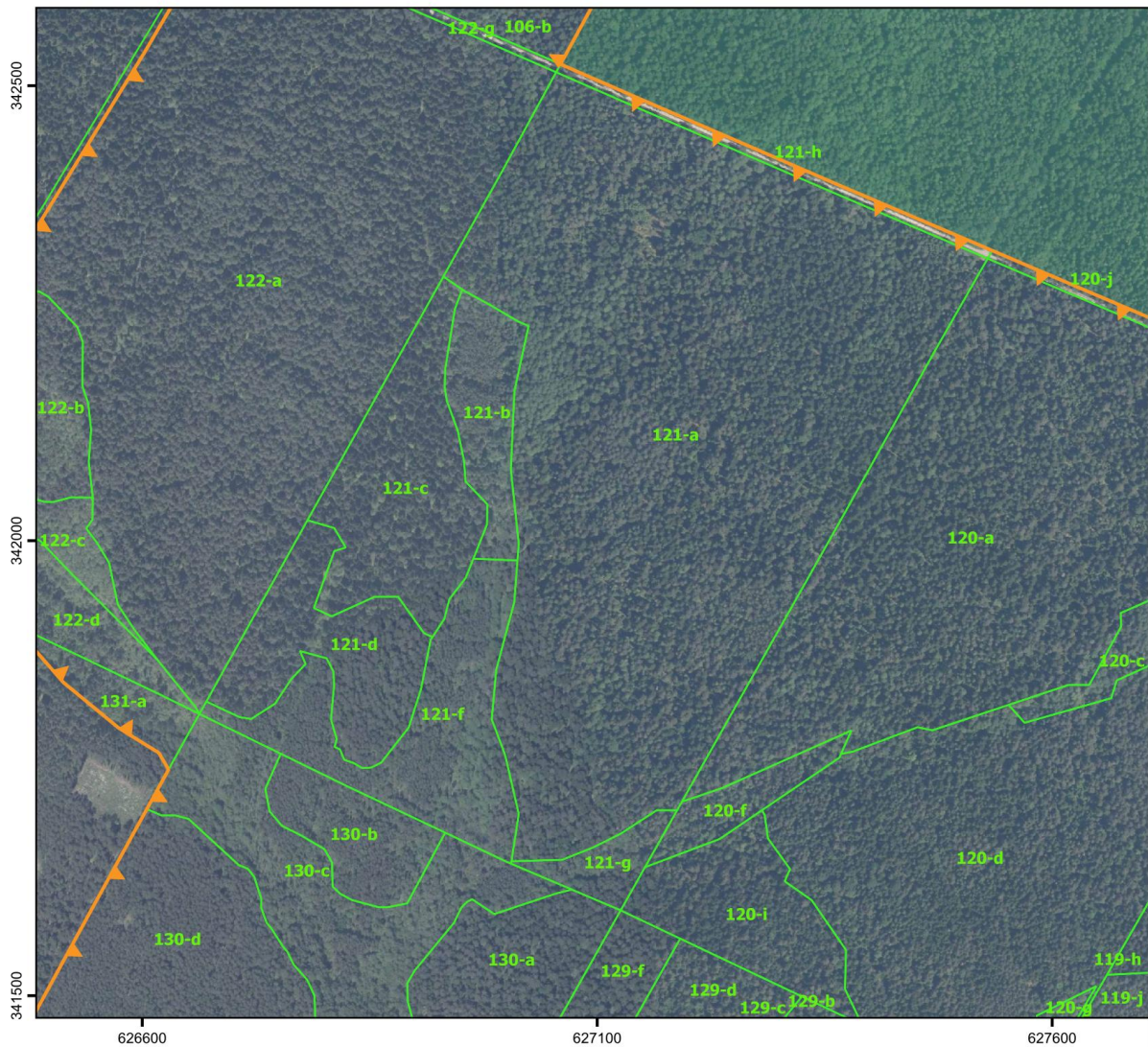
- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza"
- wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 3 z 7

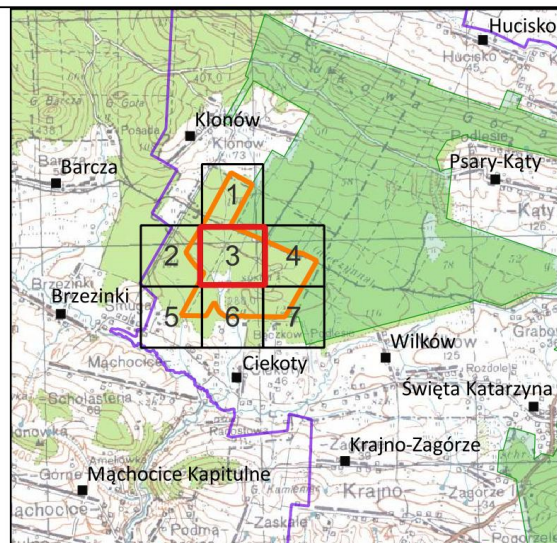
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza"
- wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 4 z 7

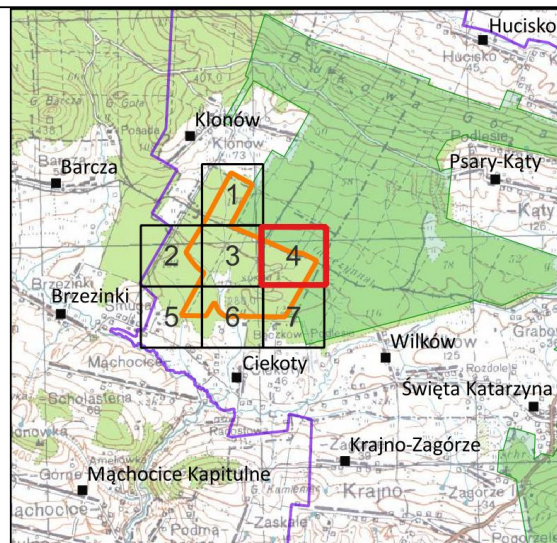
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

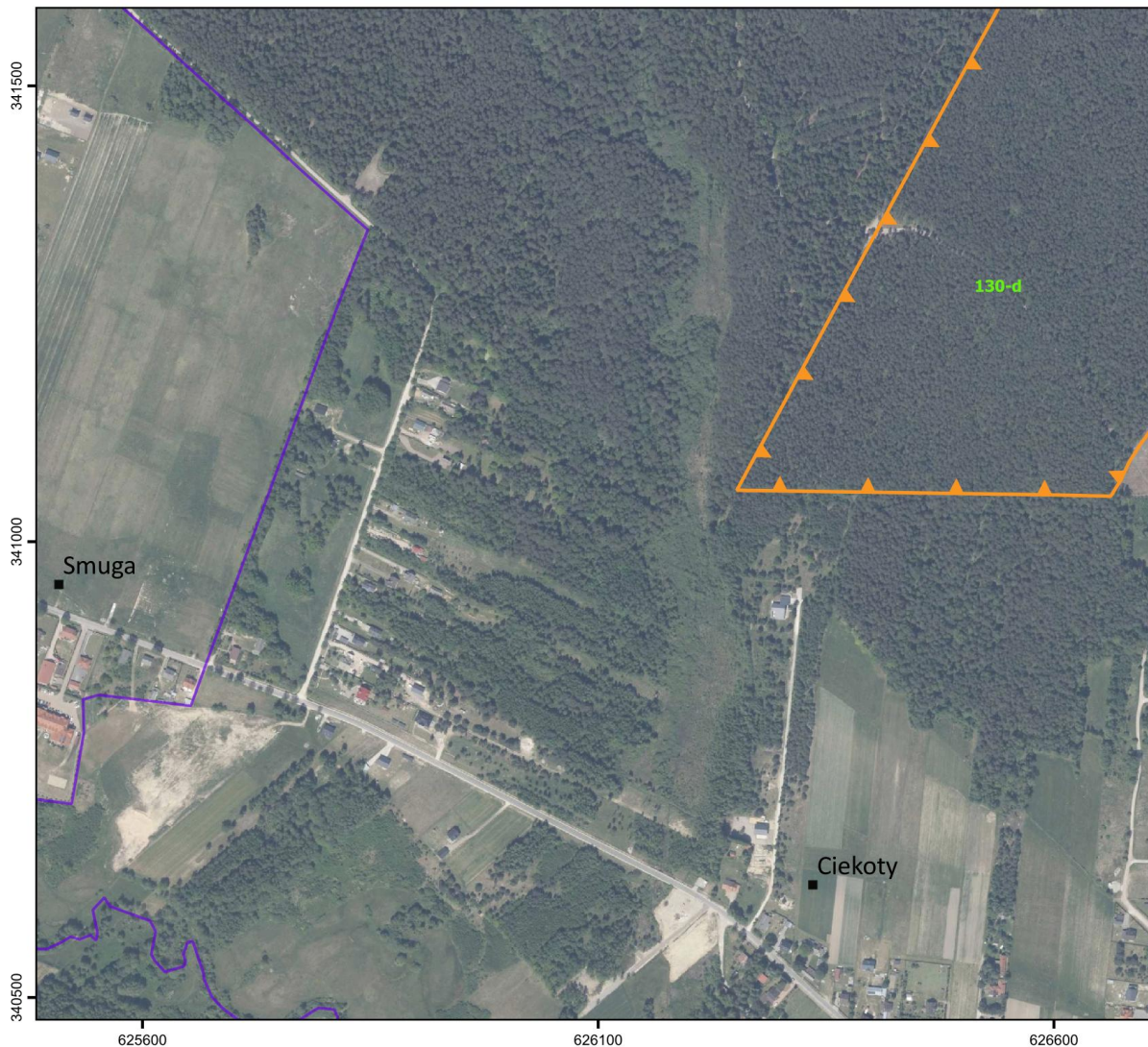
- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza"
- wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 5 z 7

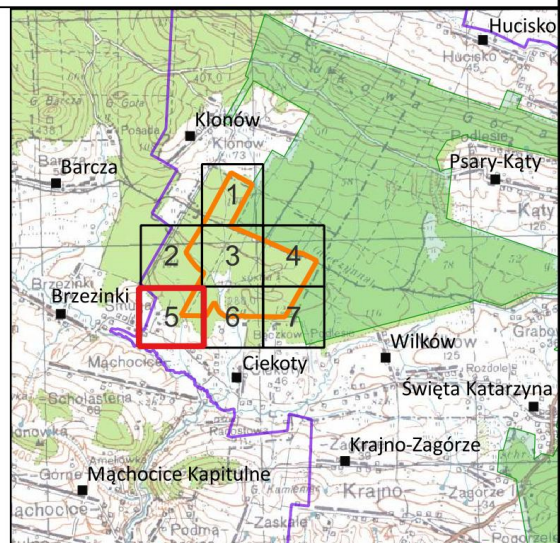
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

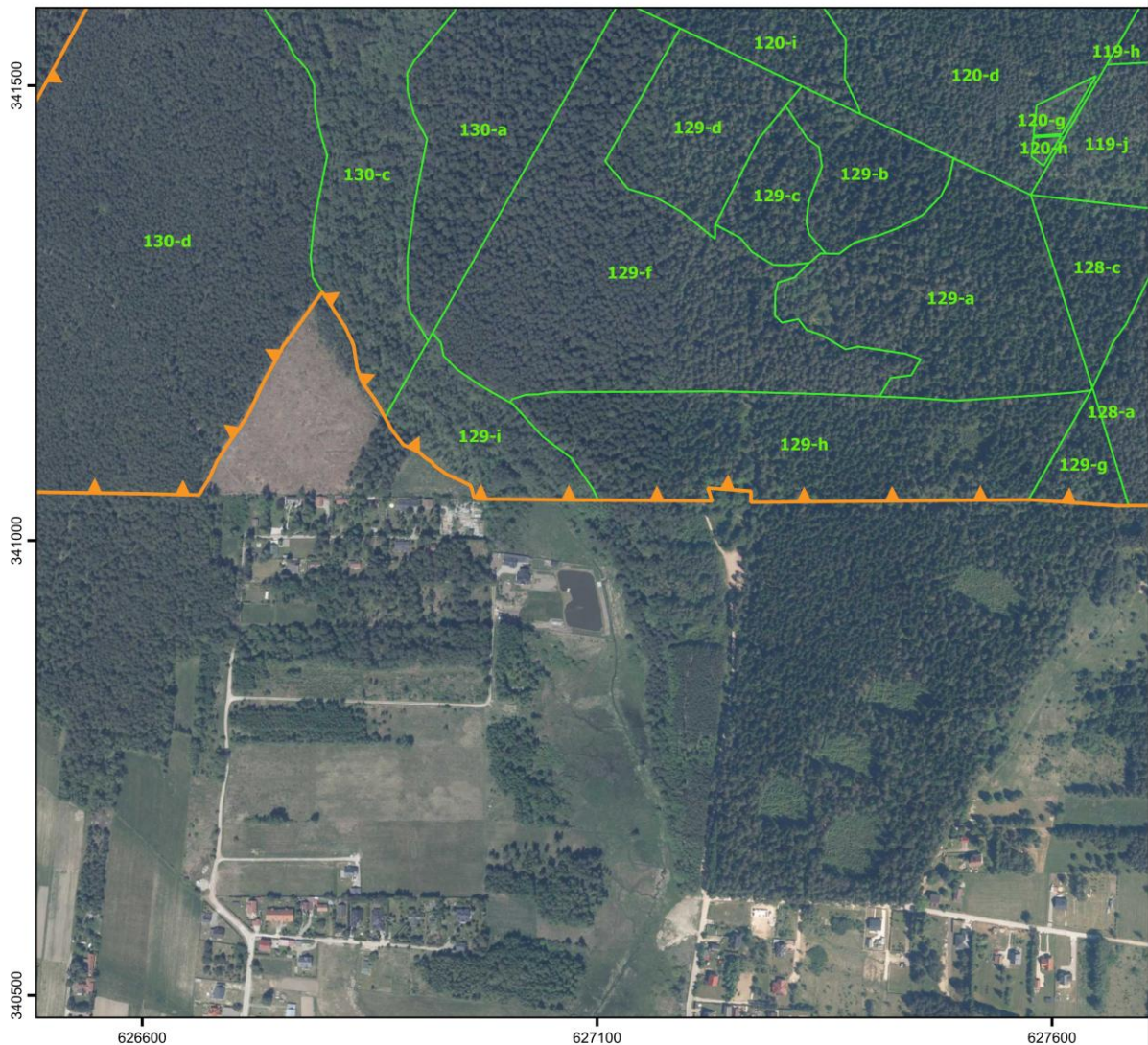
- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróža"
- wydzielania leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielania leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 6 z 7

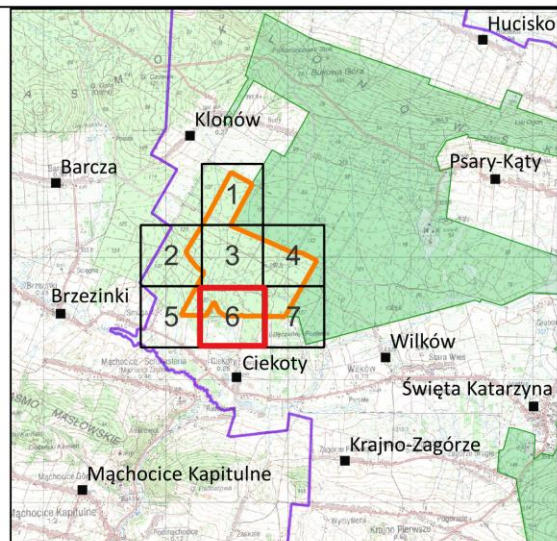
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

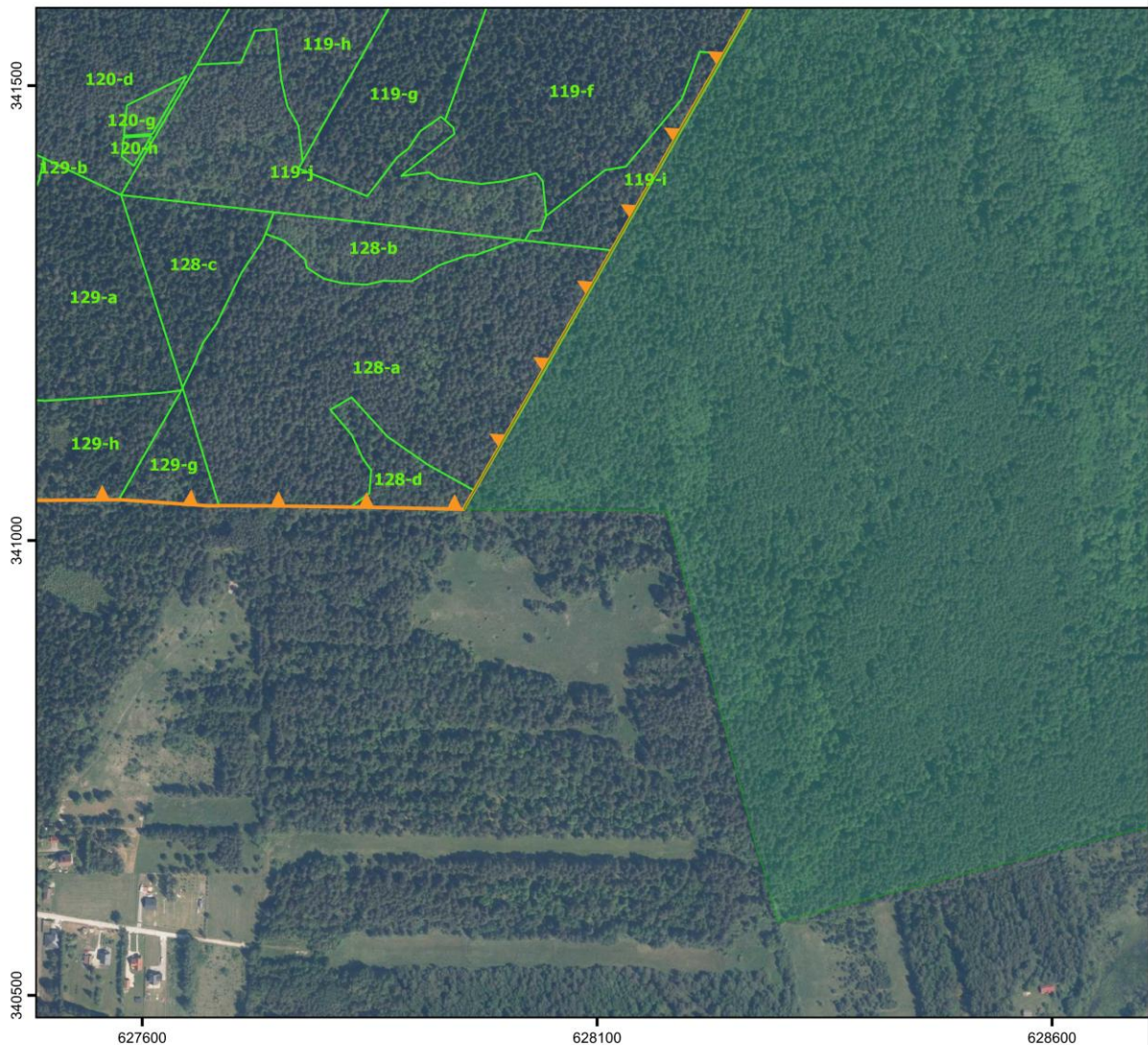
- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróža"
- 128-b wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 22.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 22.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

POŁOŻENIE I PRZEBIEG GRANICY REZERWATU PRZYRODY "BÓR CIEKOTY IM. DR. EDWARDA BRÓŻA"

ARKUSZ 7 z 7

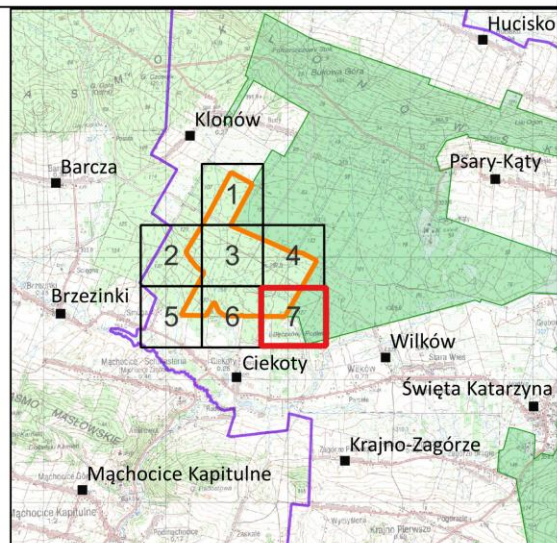
0 100 200 300 m

Układ współrzędnych PL-1992

Objaśnienia

- granica rezerwatu przyrody "Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróža"
- wydzielenia leśne
- obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- granica otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego
- Ciekoty nazwy miejscowości

- Oddziały i wydzielenia leśne: Bank Danych o Lasach, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)
- Ortofotomapa: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 22.04.2026 r.)
- Mapa topograficzna: Główny Urząd Geodezji i Kartografii, usługa przeglądania (data dostępu - 22.04.2026 r.)
- Nazwy miejscowości: Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych, usługa pobierania (data dostępu - 15.04.2026 r.)

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza” w postaci wykazu współrzędnych punktów załamania granicy w układzie PL-1992¹⁾

Nr	X	Y
1	343394,17	627070,09
2	343296,52	627244,06
3	343201,96	627414,73
4	343198,73	627420,70
5	343083,60	627360,85
6	343038,24	627336,64
7	343029,35	627331,98
8	342997,71	627314,92
9	342915,72	627271,39
10	342882,03	627252,63
11	342687,62	627149,19
12	342523,76	627059,64
13	342487,06	627143,64
14	342438,51	627255,68
15	342437,65	627257,66
16	342437,30	627258,48
17	342433,30	627267,70
18	342432,51	627269,54
19	342390,91	627365,55
20	342320,54	627530,38
21	342318,96	627534,07
22	342292,10	627596,97
23	342291,71	627597,89
24	342241,03	627716,57
25	342115,05	627997,70
26	342099,60	628032,20
27	342086,20	628157,85
28	342085,39	628162,86
29	342084,88	628166,03
30	342072,01	628246,28
31	342023,48	628334,02
32	341952,51	628471,81
33	341950,67	628475,37
34	341316,99	628114,88
35	341036,67	627954,59

36	341034,27	627954,04
37	341036,50	627846,40
38	341038,04	627737,56
39	341038,14	627713,32
40	341038,22	627689,03
41	341038,11	627684,32
42	341037,94	627674,16
43	341044,81	627575,02
44	341041,90	627269,19
45	341054,18	627269,05
46	341057,65	627221,75
47	341044,44	627226,12
48	341043,36	627226,16
49	341043,51	627214,66
50	341044,23	627101,30
51	341044,79	627045,83
52	341044,81	627044,33
53	341045,49	626978,17
54	341045,78	626967,86
55	341047,85	626964,48
56	341056,98	626962,20
57	341060,05	626961,17
58	341066,01	626949,39
59	341072,57	626934,73
60	341083,11	626920,07
61	341085,32	626919,37
62	341091,35	626910,42
63	341097,03	626904,34
64	341105,10	626887,13
65	341121,36	626874,46
66	341135,24	626866,79
67	341154,10	626856,36
68	341172,82	626842,60
69	341188,68	626836,30
70	341215,16	626832,19
71	341234,92	626822,80

¹⁾ Układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 jest jednym z układów tworzących państwowy system odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 i 1824 oraz z 2025 r. poz. 1019 i 1542)

72	341273,28	626797,82
73	341257,48	626786,52
74	341254,95	626784,77
75	341248,20	626780,08
76	341240,35	626774,51
77	341213,92	626755,07
78	341199,67	626747,57
79	341177,52	626735,14
80	341156,37	626725,06
81	341140,77	626717,43
82	341124,75	626707,85
83	341107,22	626695,05
84	341087,22	626682,31
85	341068,01	626673,46
86	341052,47	626663,81
87	341050,01	626662,15
88	341050,40	626645,45
89	341051,20	626611,69
90	341051,43	626602,02
91	341051,88	626572,32
92	341052,53	626527,54
93	341052,68	626518,14
94	341052,83	626507,66
95	341053,49	626463,48
96	341054,64	626385,11
97	341056,59	626252,06
98	341324,31	626396,67

99	341571,58	626531,47
100	341748,75	626628,98
101	341767,09	626618,19
102	341794,23	626574,27
103	341844,46	626513,28
104	341883,96	626478,74
105	341906,83	626461,56
106	341974,10	626406,32
107	342008,16	626384,76
108	342030,20	626367,30
109	342074,03	626343,13
110	342085,69	626329,35
111	342171,01	626379,96
112	342285,55	626447,98
113	342535,70	626601,90
114	342677,99	626685,21
115	342685,91	626689,39
116	342729,15	626712,66
117	342771,13	626735,37
118	342942,55	626827,66
119	343050,92	626884,94
120	343137,94	626932,49
121	343219,77	626976,17
122	343262,29	626998,93
123	343345,18	627043,54
124	343394,17	627070,09

UZASADNIENIE

do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia ... maja 2026 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty im. dr. Edwarda Bróza”

W myśl art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13) zwanej dalej ustawą, rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina.

Utworzenie rezerwatu pod nazwą „Psarski Dół” ujęte zostało na tzw. „Shadow List” Klubu Przyrodników wskazującej cenne przyrodniczo i rekomendowane do objęcia ochroną rezerwatową tereny w Polsce. W oparciu o tę rekomendację Stowarzyszenie Przyrodników Ostoja wspólnie ze Stowarzyszeniem Pracownia na rzecz Wszystkich Istot opracowały i przekazały w dniu 27 listopada 2025 r. do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ) wniosek projektowy dotyczący ustanowienia rezerwatu (zaproponowano nazwę „Uroczysko Psarski Dół”) o powierzchni 270,81 ha. Przedmiotowy obszar, w związku z planowanym wcześniej włączeniem go w granice Świętokrzyskiego Parku Narodowego (ŚPN), poddawany był badaniom inwentaryzacyjnym pod kątem wartości przyrodniczych, uzyskując pozytywną ocenę w tym zakresie. Uznano więc za w pełni uzasadnione dalsze procedowanie objęcia go ochroną prawną w formie rezerwatu przyrody. W wyniku wizji terenowych przeprowadzonych przez RDOŚ w Kielcach, zweryfikowano przebieg granicy rezerwatu, odstępując od objęcia ochroną dwóch wydzieleń leśnych, których włączenie do rezerwatu uznano za nieuzasadnione ze względu na niską wartość przyrodniczą i odległą perspektywę ich spontanicznej renaturalizacji w przypadku gdyby zostały objęte ochroną bierną (są to powierzchnie upraw leśnych, częściowo ogrodzone lub zabezpieczone repelentem oraz niewielkie płaty starszych drzewostanów między nimi i na ich obrzeżach). W efekcie tego, powierzchnia zaproponowana do objęcia ochroną rezerwatową zredukowana została do 266,80 ha i jest o 4,01 ha mniejsza od ujętej we wniosku projektowym.

Ze względu na to, że proponowana dla rezerwatu nazwa „Psarski Dół” jest już użyta jako nazwa graniczącego z rezerwatem obszaru ochrony ścisłej ŚPN, by uniknąć nieporozumień ustanawianemu rezerwatowi nadano nazwę „Bór Ciekoty”, nawiązującą do dominujących w nim typów lasu oraz najbliższej położonej miejscowości. W ramach konsultacji społecznych wpłynęła propozycja, by rezerwatowi nadać imię zasłużonego w ochronie przyrody (w szczególności w ochronie unikatowego zbiorowiska wilgotnych, mszystych borów jodłowo-świerkowych Doliny Wilkowskiej) doktora Edwarda Bróza – geobotanika związanego z uczelnią kielecką, zmarłego nagle w 2008 roku, w okresie gdy jako Członek Rady Naukowej ŚPN intensywnie działał na rzecz

wprowadzenia biernej ochrony unikatowych zbiorowisk leśnych w uroczysku „Psarski Dół”. Propozycja ta została przyjęta przez RDOŚ w Kielcach, bowiem jest niezaprzeczalnym faktem, że dr Edward Bróz to osoba zasłużona w ochronie przyrody i godna nazwaniu jej imieniem rezerwatu przyrody (zaznaczyć tu należy, że obszar rezerwatu „Bór Ciekoty” obejmuje znaczny fragment uroczyska „Psarski Dół”, na którym wprowadzenie wysokiego reżimu ochronnego było jednym z dążeń i oczekiwań dr. Bróza).

Rezerwat jest położony w województwie świętokrzyskim na terenie powiatu kieleckiego, w gminie Masłów w obrębie ewidencyjnym Ciekoty, na gruntach własności Skarbu Państwa znajdujących się w zarządzie Nadleśnictwa Zagnańsk, na terenie Leśnictwa Brzezinki, w oddziałach/wydziałeniach leśnych: 106; 119; 120; 121; 122-a–d, -g; 128; 129-a–i; 130-a–c, -d (część: 130-d-99); 131-a, wg Planu Urządzenia Lasu sporządzonego dla Nadleśnictwa Zagnańsk na lata 2018–2027.

Pod względem geograficznym rezerwat leży w Górach Świętokrzyskich, w dolinie Wilkowskiej, między Pasmem Klonowskim na północy, a wschodnim krańcem Pasma Masłowskiego i zachodnim Łysogórskiego na południu. Jego obszar prawie w całości znajduje się w granicach Obszaru Natura 2000 PLH260002 Łysogóry.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie, a w miejscach silniej przekształconych odtworzenie w efekcie spontanicznych procesów, ekosystemów leśnych o cechach naturalnych, podlegających nieustannym procesom ekologicznym, z kształtowaną tymi procesami, swoistą dla lasów naturalnych różnorodnością biologiczną na wszystkich jej poziomach.

Ustanowienie rezerwatu umożliwia także zachowanie ciągłości procesów ekologicznych i spójności systemu przyrodniczego Gór Świętokrzyskich, eliminując wcześniejszy „sztuczny” podział hydrogenicznych ekosystemów leśnych, w tym siedlisk torfowcowych, na objęte ochroną ścisłą (ŚPN) i stanowiące lasy gospodarcze (Nadleśnictwo Zagnańsk).

Na obszarze rezerwatu występują cenne przyrodniczo ekosystemy leśne, które w dużej mierze zachowały cechy naturalności i podlegają spontanicznym procesom przyrodniczym. Zaznaczyć jednak należy, że prowadzone przed ustanowieniem rezerwatu działania z zakresu gospodarki leśnej, zakłócały i ograniczały w wielu miejscach naturalny przebieg wspomnianych wyżej procesów, a ich przywrócenie wymaga objęcia przedmiotowego terenu ochroną wykluczającą takie działania. Ochrona ekosystemów leśnych rezerwatu musi mieć zatem charakter bierny, stwarzający możliwość swobodnego przebiegu procesów ekologicznych, w tym renaturalizacyjnych, obejmujących spontaniczną sukcesję i naturalne odnawianie się drzewostanu, ciągłą podaż zamierających i martwych drzew zapewniającą obecność różnych faz i form ich rozkładu oraz rozwój runa i warstwy mszystej. Szczególną rolę odgrywa tu tzw. proces wykrotowy, różnicujący lokalne warunki siedliskowe i umożliwiający kolonizację przez gatunki ściśle związane z tworzącymi się w jego efekcie mikrosiedliskami.

Drzewostany rezerwatu charakteryzują się wielogatunkowością, z dominacją jodły pospolitej (*Abies alba*), sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris*) oraz świerka pospolitego (*Picea abies*), przy udziale gatunków liściastych takich jak dąb szypułkowy (*Quercus robur*), grab (*Carpinus betulus*), buk (*Fagus sylvatica*), topola osika (*Populus tremula*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*) czy brzoza brodawkowata (*Betula pendula*). Ich strukturę gatunkową, wiekową i przestrzenną cechuje silna dynamiczna zmienność, co w powiązaniu z dobrze rozwiniętą strukturą piętrową lasu obejmującą

warstwę panującą, podokapową oraz podrost, sprzyja zachowaniu wysokiej różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach.

Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie cennych zbiorowisk roślinnych, w tym siedlisk przyrodniczych Natura 2000: wyżynnego jodłowego boru mieszanego (*Abietetum polonicum*), sosnowego boru bagiennego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), łągu olszowo-jesionowego (*Fraxino-Alnetum*). Szczególną wartość przyrodniczą stanowią płaty mszystego jodłowo-świerkowego boru mieszanego (*Abies alba* – *Picea abies* – *Sphagnum girgensohnii*), które są unikatowym elementem dziedzictwa przyrodniczego regionu, występując na nielicznych, niewielkich powierzchniowo obszarach, a ponadto wyłącznie w regionie świętokrzyskim. Wartość przyrodnicza obszaru wynika także z obecności bogatej warstwy mszystej, z dominacją torfowców, w tym gatunku wskaźnikowego *Sphagnum girgensohnii*, oraz zróżnicowanej flory runa leśnego, obejmującej zarówno gatunki borowe, jak i elementy łąkowe. Takie połączenie świadczy o wysokiej stabilności ekosystemów w ich naturalnej dynamice, a także zdolności tych ekosystemów do samoregulacji.

Fitocenoza rezerwatu charakteryzuje się wyjątkowo dużą różnorodnością mchów i wątrobowców, w tym szeregu gatunków puszczańskich i górskich, takich jak np. zwieszaniec długodzióbkowy (*Dicranodontium denudatum*), nibybielistka długolistna (*Paraleucobryum longifolium*), skosatka parzochowata (*Plagiochila porelloides*), widlik zwyczajny (*Metzgeria furcata*), usznica spłaszczona (*Radula complanata*), czy skapanka gajowa (*Scapania nemorea*). Na szczególną uwagę zasługuje bardzo duże stanowisko objętego ochroną wątrobowca – biczyca trójwłóknisty (*Bazzania trilobata*), związanej z górkimi torfowcowymi borami świerkowymi. Stanowisko tego gatunku w Dolinie Wilkowskiej należy do największych znanych w całych szeroko rozumianych Górach Świętokrzyskich. Na zmurszałych kłodach spotkać można także innego chronionego wątrobowca – nowelię krzywolistną (*Nowellia curvifolia*). Jest to gatunek borealny, bardzo rzadko występujący w południowej części kraju, bioindykator lasów o wysokim stopniu naturalności. Obszar rezerwatu (wraz z przyległym obszarem ochrony ścisłej w ŚPN) jest z tego względu kluczowym dla zachowania populacji wspomnianych gatunków, zarówno w skali regionalnej, jak i ponadregionalnej. W rezerwacie stwierdzono także występowanie szeregu rzadkich i zagrożonych, a także górskich gatunków roślin naczyniowych, takich jak m.in.: trzcinnik owłosiony (*Calamagrostis villosa*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), listera jajowata (*Listera ovata*), czy wawrzynek wilczczyko (*Daphne mezereum*).

Obszar rezerwatu stanowi także istotną ostoję wielu gatunków zwierząt związanych z lasami naturalnymi. Obecność takich gatunków świadczy o wysokim stopniu zachowania cech puszczańskich ekosystemu. Potwierdza to m.in. obecność na tym terenie dzięcioła białogrzbietego (*Dendrocopos leucotos*), sóweczki (*Glaucidium passerinum*) oraz włośchatki (*Aegolius funereus*) – gatunków wskazanych w załączniku I dyrektywy ptasiej UE. Gatunki te należą do grupy wskaźnikowej dla lasów o charakterze naturalnym. Dzięcioł białogrzbiety, wymagający dużych kompleksów leśnych z dużym udziałem zamierających i martwych drzew, wskazuje na właściwą strukturę wiekową, gatunkową i przestrzenną drzewostanów oraz zasobność lasu w dziuple, złomy i próchnowiska. Sóweczka i włośchatka, najmniejsze europejskie sowy, zasiedlają lasy z dobrze rozwiniętą warstwą podszytu i obecnością dziuplastych drzew. Bogactwo tzw. martwego drewna w różnych fazach i formach rozkładu, sprzyja występowaniu licznych gatunków saproksylicznych bezkręgowców, w tym gatunków reliktowych, typowych dla lasów o charakterze puszczańskim, takich jak np. chrząszcze: zagłębek bruzdkowany (*Rhysodes sulcatus*), czy zgniotek cynobrowy

(*Cucujus cinnaberinus*). Obecność takich gatunków może świadczyć o zachowanej ciągłości procesów ekologicznych i wysokiej wartości mikrosiedlisk tworzących się w zamierających i martwych drzewach. Liczne źródłiska, podmokłe obniżenia terenu oraz zalane doły wykrotowe tworzą mozaikę mikrosiedlisk wodnych i bagiennych. Stanowią one miejsca rozrodu i bytowania dla płazów, a także siedliska dla wielu gatunków bezkręgowców wodnych, np. chrząszczy pływakowatych *Ilybius wasastjernae* oraz *Hydroporus brevis*, uznawanych są za relikty glacialne. Ich przetrwanie jest ściśle związane z obecnością zacienionych, niewielkich zbiorników wodnych powstających w naturalnych zagłębieniach gleby, tworzonych głównie przez tzw. proces wykrotowy (realizowane w ramach gospodarki leśnej usuwanie wywrotów prowadzi do powrotu karpy do dołu wykrotowego, co skutkuje zanikiem tych kluczowych mikrosiedlisk). W obrębie rezerwatu obserwowany był wilk (*Canis lupus*) oraz łoś (*Alces alces*), dla których omawiany obszar jest ważnym fragmentem szlaku migracyjnego łączącego większe kompleksy leśne regionu, a także bóbr europejski (*Castor fiber*), tworzący tu retencjonujące wodę śródlądowe rozlewisko z żeremiami.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania społeczne związane z ustanowieniem rezerwatu, przewidywana jest możliwość udostępnienia pewnych jego części społeczeństwu dla niektórych rodzajów aktywności (np. do zbioru grzybów i owoców runa leśnego). Zakres tego udostępnienia określony zostanie na etapie sporządzania planu ochrony rezerwatu. Rezerwat będzie także udostępniony wyznaczonymi drogami leśnymi i ścieżkami do ruchu pieszego i rowerowego oraz edukacji przyrodniczej, określonymi odrębnym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, wydanym niezwłocznie po ustanowieniu rezerwatu.

Przedmiotowy obszar, z uwagi na wysokie wartości przyrodnicze (czego dodatkowym potwierdzeniem może być fakt, że objęty był on w 2024 r. propozycją włączenia w granice ŚPN), spełnia definicję rezerwatu przyrody określoną w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, tj. obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Regionalna Rada Ochrony Przyrody w Kielcach przedstawiła opinię zawierającą merytoryczne uzasadnienie dla celowości ustanowienia rezerwatu (Opinia RROP nr 3/2026, wydana uchwałą nr 18/2026 z dnia 5 marca 2026 r.). W opinii tej przedstawione zostały najistotniejsze wartości przyrodnicze przedmiotowego terenu oraz wskazana została konieczność jak najszybszego objęcia go ochroną prawną (z uwzględnieniem pewnych uwarunkowań społecznych) zabezpieczającą przed negatywnymi wpływami gospodarczego oddziaływania.

W niniejszym zarządzeniu określono rodzaj, typ i podtyp rezerwatu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 60, poz. 533). Przeanalizowano też potrzebę wyznaczenia otuliny rezerwatu i stwierdzono, że aktualnie nie ma takiej potrzeby, gdyż wschodnia i większa część północnej granicy rezerwatu przylega do obszaru ochrony ścisłej ŚPN „Psarski Dół”, a pozostałe części jego granicy do otuliny ŚPN, której szerokość od granicy rezerwatu wynosi od ok. 400 m do blisko 2 km. Zatem funkcję ochronną dla obszaru rezerwatu na terenach przyległych a nie objętych ochroną, pełnić będzie otulina parku narodowego.

Projekt zarządzenia został opracowany w oparciu o Wytoczne Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie redagowania zarządzeń regionalnego dyrektora ochrony środowiska dotyczących rezerwatów przyrody. Zgodnie z wytycznymi pole powierzchni rezerwatu jest

powierzchnią poligonu opisanego współrzędnymi punktów załamania granicy rezerwatu (matematyczna suma pola powierzchni rzutu) i wynosi 266,80 ha, co wynika z dokonanych obliczeń.

Projekt niniejszego zarządzenia został skonsultowany z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska. Pismem znak: DZP-WO.6200.57.2026.AP z dnia 16 marca 2026 r. GDOŚ odniosła się pozytywnie do projektu ustanowienia rezerwatu „Bór Ciekoty”. Przekazane w tym piśmie uwagi stosownie uwzględniono w projekcie zarządzenia.

Choć nie jest to wymagane w przypadku projektów zarządzeń w sprawie uznania za rezerwat przyrody, informację o planowanym ustanowieniu rezerwatu „Bór Ciekoty” podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach, a przedmiotowy projekt zarządzenia poddany został konsultacjom społecznym. Wpłynęły następujące uwagi, opinie i wnioski:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi/opinii/wniosku	Stanowisko RDOŚ (uwzględniono/ częściowo uwzględniono/ nieuwzględniono)	Uzasadnienie stanowiska RDOŚ oraz odpowiedzi i komentarze RDOŚ
1.	Osoba fizyczna Urszula M.	Utworzenie rezerwatu przyrody to bardzo dobra inicjatywa dla regionu. Rezerwat może pełnić funkcję edukacyjną, zwiększając świadomość ekologiczną mieszkańców oraz promując odpowiedzialne korzystanie z zasobów przyrody. Dodatkowo, jego powstanie może wpłynąć pozytywnie na rozwój turystyki przyrodniczej, co przełoży się na korzyści gospodarcze dla lokalnej społeczności. Aktualnie region Gór Świętokrzyskich pełni funkcję turystyczną głównie dla pobliskich województw -Mazowieckiego i Łódzkiego, każda dodatkowa forma ochrony najcenniejszych miejsc, nie tylko osłania je by dać szansę przetrwania najcenniejszym gatunkom i zachowania dziedzictwa przyrodniczego dla przyszłych pokoleń, ale promuje region dla turystyki zrównoważonej i przyrodniczej. Cieszę się że kolejny obszar spełnił restrykcyjne wymogi stania się rezerwatem przyrody, to pokazuje ogromną wiedzę przyrodniczą pracowników nadleśnictwa, wielki szacunek dla leśniczego za zachowanie tego obszaru, to pokazuje że 100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych to nie tylko puste hasło.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

2.	Osoba fizyczna Łukasz M.	W pełni popieram wniosek o utworzenie rezerwatu z zaproponowanych granicach. Rezerwat będzie obejmował unikalne w skali kraju zbiorowiska podmokłych jedlin ze świerkiem i torfowcami, występujące jedynie na Wyżynie Kieleckiej. Zbiorowiska te mają bardzo ograniczony zasięg i zależne są od powierzchniowego spływu wody, spowalnianego przez rośliny runa, w szczególności mszaki, leżące martwe drewno i zagłębienia po wykrotach. Gospodarka leśna, której nieodzownym elementem jest gęsta sieć szlaków zrywkowych, negatywnie wpływa na retencję wody przez przerywanie i kanalizowanie spływu powierzchniowego co przyspiesza odprowadzanie wody. Powołanie rezerwatu przyrody jest jedynym sposobem na spowolnienie spływu wody i utrzymanie siedliska.	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
3.	Osoba fizyczna Małgorzata O.	1. Rezerwat Bór Ciekoty wspaniale że powstaje, bo to miejsce ze wszech miar godne ochrony. Jedną z pierwszych osób, które zauważyły unikalny charakter tego obszaru oraz konieczność ochrony wilgotnych, mszystych borów świerkowo-jodłowych szeroko rozumianego "Psarskiego Dołu" był doktor Edward Bróz (1940-2008). Był on botanikiem, wieloletnim pracownikiem w Zakładzie Botaniki obecnego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz Członkiem Rady Naukowej Świętokrzyskiego Parku Narodowego, autorem licznych publikacji z dziedziny botaniki (w tym w szczególności geobotaniki) oraz miłośnikiem i znawcą Gór Świętokrzyskich. Dlatego też składam propozycję nadania rezerwatowi Bór Ciekoty imienia Doktora Edwarda Bróza.	1. uwzględniono	Propozycja uzasadniona. Dr Edward Bróz swą działalnością na rzecz ochrony przyrody w woj. świętokrzyskim, a także szczególne zainteresowanie ochroną unikatowego leśnego zbiorowiska roślinnego – mszystego jodłowo-świerkowego boru mieszanego (<i>Abies alba – Picea abies – Sphagnum girgensohnii</i>) w pełni zasługuje na nadanie jego imienia rezerwatowi „Bór Ciekoty”. Będąc Członkiem Rady Naukowej ŚPN wskazywał na konieczność objęcia ochroną bierną wspomnianego zbiorowiska na obszarze Parku, co zwieńczone zostało utworzeniem obszaru ochrony ścisłej „Psarski Dół”. Ubolewał też nad tym, że wyjątkowo duży płat tak cennego przyrodniczo zbiorowiska rozdziela granica ŚPN, a poza Parkiem nie jest możliwe wprowadzenie ochrony biernej ze względu na gospodarcze wykorzystywanie lasu. Zatem ustanowienie rez. „Bór Ciekoty” uznać można za spełnienie ówczesnych oczekiwań Dr. Edwarda Bróza, którego imię nosić będzie przedmiotowy rezerwat. Z sylwetką Patrona rezerwatu, zarysem jego działalności naukowej i związanej z ochroną przyrody, zapoznać się można m.in. w opracowaniach poświęconych jego pamięci: Podgórska M. 2018. Wspomnienie

		<p>2. Zgłaszam propozycję wprowadzenia drobnej korekty w 8 akapicie uzasadnienia. Sformułowanie kończące trzecie zdanie tego akapitu brzmi: "ciągłą podaż zamierających i martwych drzew w różnych fazach i formach rozkładu oraz rozwój runa i warstwy mszystej", co mogło by sugerować, że podaż ta dotyczy od razu różnych faz i form rozkładu drewna, a przecież tak nie jest. Proponuję więc zamienić je w sformułowanie zastosowane w uzasadnieniu do zarządzenia w sprawie aktualnie poddanego konsultacjom rezerwatu Szynekarka, a więc: "... ciągłą podaż zamierających i martwych drzew zapewniającą obecność różnych faz i form ich rozkładu ...".</p>	2. uwzględniono	<p>Doktora Edwarda Bróza w 10-tą rocznicę śmierci. Wiadomości Botaniczne, 62 (https://doi.org/10.5586/wb.2018.008)</p> <p>Cieśliński S., Przemyski A., Szyszka M. (2009). Dr Edward Bróz (1940–2008). Życie i dzieło. Wiadomości Botaniczne, 53(1/2), 57–64.</p> <p>Propozycja uzasadniona – wprowadzono wskazaną korektę.</p>
4.	Osoba fizyczna Lech B.	<p>1. Niniejsze postępowanie jest sprzeczne z wolą lokalnej społeczności, która wyraziła się zdecydowanie w czasie gdy planowane było włączenie przedmiotowego obszaru do ŚPN. Potwierdziła to stanowisko uchwała Gminy Masłów.</p> <p>2. Zakrawa na hipokryzję używanie w uzasadnieniu do zarządzenia stwierdzenie o konieczności objęcia go ochroną prawną w formie rezerwatu wyłączając wydzielenia leśne, obszary które w 2023 zostały całkowicie wycięte. RDOŚ chce teraz chronić tereny, które w ostatnich latach były wręcz „rabunkowo” wycinane. Dlaczego zniszczone zostały jak piszecie Państwo w uzasadnieniu obszary gdzie występują cenne przyrodniczo ekosystemy leśne. Czy to nie jest po prostu działanie: już wycięliśmy wszystko to zrobmy teraz rezerwat.</p> <p>3. Nikt nie zniszczył terenów, jak sami piszecie, zachowanych w stanie naturalnym, ekosystemu...</p>	<p>---</p> <p>1., 3 ---</p>	<p>1. To stwierdzenie odnosi się do wcześniejszej propozycji dotyczącej powiększenia ŚPN, a nie postępowania w sprawie ustanowienia rezerwatu, a ponadto nie zawiera uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.</p> <p>2, 3. Uwagi te można rozumieć jako zarzuty pod adresem zarządzających wcześniej gospodarką leśną na przedmiotowym obszarze (w zakresie pozyskania i transportu drewna), które jakoby doprowadziły do zniszczenia wartości przyrodniczej tego terenu, a także zarzuty pod adresem służb ochrony przyrody, że zbyt późno (gdy wartość przyrodnicza została już zniszczona, co nie jest zgodne z rzeczywistością) ustanawiają rezerwat. Opinie te nie zawierają uwag, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.</p>

		<p>jak pracownicy leśni rozjeżdżając dukty leśne, budując place składowe w sercu lasu, wywołując olbrzymie ilości wyciętych drzew.</p> <p>4. Co oznacza „przewidywana możliwość udostępnienia pewnych jego części społeczeństwu dla niektórych rodzajów aktywności...”? Czy będą specjalne przepustki, zezwolenia limity ilości grzybów i jagód?</p>	4. częściowo uwzględniono	4. Akapit uzasadnienia, którego dotyczy pytanie autora uwag, uzupełniony został o informacje, że zakres i formy udostępnienia rezerwatu społeczeństwu, określone zostaną odrębnymi dokumentami.
5.	Osoba fizyczna Aleksandra C.	<p>Zgłaszam potrzebę objęcia ochroną rezerwatową podmokłego obniżenia terenu na zachód od planowanego rezerwatu przyrody Bór Ciekoty, zaznaczonego kolorem czerwonym [na załączonej mapie dołączonej do uwagi]. Teren ten obejmuje rozlewisko ciekłu tworzące torfowisko z wysokim poziomem wody w gruncie, (widoczne na ortofotomapie jako brak roślinności drzewiastej) z miejscowo otwartymi lustrami wody i charakterystycznymi gatunkami roślin jak mchy torfowce, bagno zwyczajne, wełnianki. Nawet latem, w lipcu utrzymuje się tam wysoki poziom wody w gruncie. Nie rosną tam wysokie drzewa. Z tego powodu jest to teren o znikomym znaczeniu gospodarczym w gospodarce leśnej, za to o bardzo wysokim znaczeniu przyrodniczym, ze względu na retencję wód i przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Teren wymaga ochrony rezerwatowej i w miarę potrzeby przeprowadzenia działań ochronnych mających na celu utrzymanie wysokiego stanu wody.</p> <p>Rezerwat przyrody Bór Ciekoty powinien przede wszystkim chronić charakterystyczne dla tego miejsca ciekły. Proszę o przeanalizowanie załączonych zdjęć terenu wnioskowanego powiększenia rezerwatu i odniesienia się do zbiorowisk roślinnych i gatunków na nich uwidocznionych [...].</p>	nieuwzględniono	Wniosek wykracza znacznie poza przedmiot konsultacji, bowiem konsultacjom poddano projekt odnoszący się do ściśle określonych granic rezerwatu. Odstępianie na obecnym etapie, od uznania za rezerwat przyrody wskazanych i scharakteryzowanych terenów – bez wątplenia bardzo cennych przyrodniczo i zasługujących na ochronę, nie wyklucza możliwości objęcia ich w przyszłości jedną z obszarowych form ochrony przyrody.
6.	Wójt Gminy Masłów	<p>Po zapoznaniu się z projektem zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty”, Wójt Gminy Masłów negatywnie opiniuje przedmiotowy dokument z następujących względów:</p> <p>Projektowana forma ochrony przyrody w sposób nieproporcjonalny ingeruje w dotychczasowy sposób korzystania przez mieszkańców z terenów leśnych pozostających w</p>	---	Przedstawione w piśmie uwagi stanowią negatywną opinię w przedmiocie ustanowienia rezerwatu, oraz prezentują różnego rodzaju uzasadnienia tej opinii. Dla części stwierdzeń brak przekonującego uzasadnienia, a jedynie przedstawione są argumenty z pewnością tylko części mieszkańców Gminy, wyrażających negatywny stosunek do rezerwatowej ochrony ekosystemów

		<p>zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Zagnańsk. Obszar ten od wielu lat pełni kluczową funkcję społeczną, rekreacyjną oraz gospodarczą dla mieszkańców gminy i okolicznych miejscowości, co zostało całkowicie pominięte lub w sposób niewystarczający uwzględnione w uzasadnieniu projektu. W ocenie tut. organu nie przeprowadzono wystarczająco pogłębionej analizy skutków społecznych oraz gospodarczych jego wprowadzenia. W szczególności nie dokonano realnej oceny wpływu planowanych ograniczeń na codzienne funkcjonowanie mieszkańców, którzy od pokoleń korzystają z tych terenów w celach rekreacyjnych i bytowych. Ustanowienie rezerwatu w proponowanej formie doprowadzi do istotnego ograniczenia podstawowych form korzystania z lasu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> –ograniczenia lub faktycznego wyeliminowania dostępu do terenów rekreacyjnych, –ograniczenia możliwości zbioru runa leśnego, –zakazu swobodnego poruszania się po lesie, –ograniczeń w zakresie wprowadzania psów, –wykluczenia tradycyjnych form użytkowania tych terenów. <p>Należy podkreślić, że przeprowadzone w okresie od 23.12.2024 r. do 02.01.2025 r. konsultacje społeczne w sprawie zmiany granic Świętokrzyskiego Parku Narodowego wykazały obawy wobec rozszerzania form ochrony przyrody w tym rejonie. Wójt Gminy Masłów jako organ reprezentujący wspólnotę samorządową, zobowiązany jest do uwzględnienia stanowiska mieszkańców, jednocześnie biorąc pod uwagę istotne znaczenie ochrony przyrody oraz potrzebę jej realizacji. Niemniej jednak wprowadzenie proponowanej formy ochrony w obecnym kształcie nie znajduje wystarczającej akceptacji społecznej.</p> <p>Podkreślenia wymaga fakt, iż Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Zagnańsk prowadzi gospodarkę leśną w sposób zrównoważony,</p>	<p>leśnych. Nie opiera się ona na badaniu sondażowym, które mogłoby wskazać, jakie są oczekiwania mieszkańców Gminy. W opinii przedstawione zostały jedynie obawy przed ograniczeniami jakie mogą (choć oceniając to realnie, nie muszą) wynikać z wprowadzonej ochrony. Zawarte w piśmie uwagi dotyczące lasów Państwowych (Nadleśnictwa Zagnańsk), można zestawzić z faktem pozytywnego odniesienia się tego podmiotu do propozycji wyłączenia przedmiotowego obszaru z gospodarki leśnej oraz objęcia go ochroną typu rezerwatowego i włączenia w granice ŚPN, do czego jednak nie doszło ze względu na odmowę uzgodnienia powiększenia Parku ze strony właściwego terytorialnie organu samorządowego (Uchwała nr XIV/108/2025 Rady Gminy Masłów z dnia 09 stycznia 2025 roku). Akceptację objęcia ochroną tego obszaru potwierdza także pismo Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu (Zn.spr.: ZP.7212.78.2025 z dnia 31.12.2025 r.) skierowane do Wójta Gminy Masłów.</p> <p>Pismo Wójta Gminy Masłów nie zawiera uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.</p>
--	--	---	--

		<p>zapewniający zachowanie walorów przyrodniczych przy jednoczesnym umożliwieniu racjonalnego wykorzystania zasobów. Wprowadzenie rezerwatu skutkować będzie natomiast ograniczeniem lub całkowitym wyłączeniem gospodarki leśnej, co pociągnie za sobą negatywne skutki ekonomiczne dla nadleśnictwa.</p> <p>Brak jest jakichkolwiek jednoznacznych i wiążących zapisów gwarantujących zachowanie dotychczasowego poziomu dostępności tego obszaru. Ogólne zapisy o możliwości częściowego udostępnienia rezerwatu mają charakter wyłącznie deklaracyjny i nie dają mieszkańcom żadnych realnych gwarancji. Co więcej, nie przedstawiono do konsultacji społecznych projektu aktu regulującego zasady udostępniania rezerwatu. W praktyce oznacza to ryzyko wprowadzenia daleko idących ograniczeń, włącznie z zakazem wstępu na znaczną część obszaru, co jest nie do zaakceptowania z punktu widzenia interesu lokalnej społeczności.</p> <p>Zapis dotyczący braku potrzeby wyznaczenia otuliny rezerwatu oraz pełnienia funkcji ochronnej przez otulinę Świętokrzyskiego Parku Narodowego odnosi się wyłącznie do sytuacji obecnej, co ponownie rodzi obawy o możliwość jego zmiany w przyszłości, w tym ewentualnego wyznaczenia lub zwiększenia otuliny. Potencjalne rozszerzenie otuliny może mieć istotny wpływ na lokalną społeczność, w szczególności w kontekście planowanych i realizowanych inwestycji, które podlegałyby dodatkowym ograniczeniom. Nie ma obecnie pewności, czy granice otuliny nie zostaną w przyszłości zmienione, a przedmiotowy zapis odnosi się do chwili obecnej lub najbliższej przyszłości, nie gwarantując utrzymania tego stanu w dłuższej perspektywie czasowej.</p>		
7.	Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody	Pozytywnie opiniujemy projekt zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty” obszaru o powierzchni 266,91 ha, położonego w obrębie ewidencyjnym Ciekoty, na terenie gminy Masłów, w	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		powiecie kieleckim, w województwie świętokrzyskim. Jest to obszar o udokumentowanej wysokiej wartości przyrodniczej, spełniający definicję rezerwatu przyrody określoną w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.		
8.	Osoba fizyczna Grzegorz B.	<p>Wyrażam pełne poparcie dla projektu zarządzenia ustanawiającego rezerwat przyrody „Bór Ciekoty”.</p> <p>Uzasadnienie projektu przedstawia jednoznaczny obraz obszaru o wyjątkowej wartości przyrodniczej, którego ochrona bierna jest nie tylko zasadna, ale wręcz konieczna dla zachowania integralności procesów ekologicznych w Górach Świętokrzyskich.</p> <p>Obszar ten obejmuje mozaikę siedlisk o wysokim stopniu naturalności, w tym wyżynny jodłowy bór mieszany <i>Abietetum polonicum</i>, sosnowy bór bagienny <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> oraz łąg olszowo jesionowy <i>Fraxino-Alnetum</i>. Szczególne znaczenie mają płaty jodłowo świerkowego boru mszystego z dominacją torfowców, w tym gatunku wskaźnikowego <i>Sphagnum girgensohnii</i>. Są to siedliska rzadkie, wrażliwe i kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej regionu.</p> <p>Ustanowienie rezerwatu pozwoli na zachowanie ciągłości procesów ekologicznych, w tym sukcesji, renaturalizacji i procesów wykrotowych, które kształtują strukturę siedlisk hydrogenicznych.</p> <p>W świetle wcześniejszych oddziaływań gospodarki leśnej, objęcie tego terenu ochroną bierną jest jedynym sposobem na przywrócenie naturalnej dynamiki ekosystemów.</p> <p>Projekt zarządzenia jest przygotowany rzetelnie, a przebieg granic został zweryfikowany terenowo, co zwiększa jego adekwatność. W pełni popieram ustanowienie rezerwatu „Bór Ciekoty”.</p>	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.
9.	Osoba fizyczna Marta K.	<p>Wyrażam jednoznaczne poparcie dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty”. Obszar ten od lat wskazywany był jako wyjątkowo cenny - zarówno przez środowiska naukowe, jak i organizacje przyrodnicze. Jego ujęcie na „Shadow List” Klubu Przyrodników potwierdza, że jest to teren o ponadprzeciętnej wartości</p>	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		<p>ekologicznej.</p> <p>Rezerwat obejmuje lasy o cechach naturalnych, w których zachowały się unikatowe zbiorowiska roślinne, w tym siedliska Natura 2000.</p> <p>Szczególną wartość stanowią płaty borów mszystych z bogatą warstwą torfowców oraz stanowisko chronionego wątrobowca <i>Bazzania trilobata</i>, jednego z najcenniejszych gatunków mszystych regionu.</p> <p>Ustanowienie rezerwatu przyczyni się do zachowania ciągłości procesów ekologicznych w Górach Świętokrzyskich, eliminując dotychczasowy podział hydrogenicznym ekosystemów między ŚPN a lasy gospodarcze. Jest to krok w stronę spójnej, odpowiedzialnej ochrony przyrody, zgodnej z interesem publicznym i długofalowym dobrem wspólnym.</p> <p>Popieram projekt w całości i apeluję o jego niezwłoczne przyjęcie.</p>		
10.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	<p>Stowarzyszenia wyraża pełne poparcie dla projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty”. Przedstawiony projekt, wraz z uzasadnieniem, jednoznacznie wskazuje na wyjątkową wartość przyrodniczą, naukową i ekologiczną tego obszaru oraz na konieczność objęcia go ochroną w formie rezerwatu przyrody.</p> <p>1. Wysoka wartość przyrodnicza obszaru</p> <p>Teren obejmuje ekosystemy leśne o cechach naturalnych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyżynny jodłowy bór mieszany <i>Abietetum polonicum</i>, – sosnowy bór bagienny <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, – łęg olszowo jesionowy <i>Fraxino Alnetum</i>, – unikatowe płaty jodłowo świerkowego boru mszystego z dominacją torfowców, w tym gatunku wskaźnikowego <i>Sphagnum girgensohnii</i>. <p>Są to siedliska o najwyższej wartości przyrodniczej, rzadkie zarówno w skali regionu, jak i kraju. Szczególne znaczenie ma duże stanowisko chronionego wątrobowca biczyca trójwłóknisty (<i>Bazzania trilobata</i>), jednego z najcenniejszych elementów flory mszystej Gór Świętokrzyskich.</p>	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		<p>2. Spójność z celami ochrony Natura 2000 i systemu przyrodniczego Gór Świętokrzyskich</p> <p>Obszar rezerwatu położony jest niemal w całości w granicach Natura 2000 PLH260002 Łysogóry, a jego ustanowienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmacnia integralność sieci ekologicznej, - eliminuje dotychczasowy „sztuczny” podział ekosystemów hydrogenicznym między ŚPN a lasami gospodarczymi, - zapewnia ciągłość procesów ekologicznych w jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych regionu. <p>3. Uzasadniona potrzeba ochrony biernej</p> <p>Z uzasadnienia wynika, że wcześniejsze działania gospodarki leśnej zakłócały naturalne procesy ekologiczne. Wprowadzenie ochrony rezerwatowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umożliwi odtworzenie naturalnej dynamiki drzewostanów, - zapewni ciągłą podaż martwego drewna, kluczowego dla bioróżnorodności, - pozwoli na swobodny przebieg procesów sukcesji, renaturalizacji i wykrotowych, - zabezpieczy unikatowe mikrosiedliska związane z torfowcami i bogatą warstwą mszystą. <p>Taki model ochrony jest w pełni zgodny z celami rezerwatów biocenotycznych i fizjocenotycznych.</p> <p>4. Prawidłowo przeprowadzona delimitacja granic</p> <p>RDOŚ przeprowadził wizje terenowe i dokonał korekty granic. Ostateczna powierzchnia po korekcie granic jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadniona merytorycznie, - spójna przestrzennie, - zgodna z przebiegiem naturalnych granic ekosystemów. <p>Takie podejście zwiększa trwałość i skuteczność ochrony.</p> <p>5. Zgodność z rekomendacjami środowisk naukowych i organizacji przyrodniczych</p> <p>Obszar był wcześniej wskazany na „Shadow List” Klubu Przyrodników jako teren rekomendowany do objęcia</p>		
--	--	---	--	--

		<p>ochroną rezerwatową. Przeszedł również pozytywną ocenę w ramach prac związanych z planowanym poszerzeniem Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Projekt rezerwatu jest więc zgodny z wieloletnimi rekomendacjami ekspertów.</p> <p>Podsumowując, projekt zarządzenia jest w pełni zasadny, rzetelnie przygotowany i oparty na solidnych podstawach przyrodniczych oraz prawnych. Ustanowienie rezerwatu „Bór Ciekoty” zabezpieczy unikatowe ekosystemy leśne, zapewni ciągłość procesów naturalnych, wzmocni ochronę siedlisk Natura 2000 oraz przyczyni się do zachowania dziedzictwa przyrodniczego Gór Świętokrzyskich. W związku z powyższym wyrażam jednoznaczne poparcie dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty”.</p>		
11.	Osoba fizyczna Michał S.	<p>Wyrażam pełną aprobatę dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty”.</p> <p>Uzasadnienie: Objęcie ochroną konserwatorską obszaru projektowanego rezerwatu jest w pełni zasadne z uwagi na jego wyróżniające się wysokie walory przyrodnicze, które charakteryzuje występowanie spontanicznie ukształtowanej mozaiki zbiorowisk roślinnych, w tym unikatowych (<i>Abies alba</i> – <i>Picea abies</i> – <i>Sphagnum girgensohnii</i>) z obecnością rzadkich gatunków flory i fauny, wskaźnikowych dla ekosystemów leśnych o wysokim stopniu naturalności.</p> <p>Bardzo istotnym argumentem za ustanowieniem na tym terenie rezerwatu przyrody, którego celem ma być ochrona całości kształtu ekosystemu i jego samoczynnej dynamiki (ochrona bierna), jest fakt, że nie jest on wyizolowaną przyrodniczo i topograficznie enklawą, lecz stanowi integralną część rozleglejszego kompleksu leśnego, o analogicznych warunkach siedliskowych i wartości przyrodniczej, pokrywającego dno Doliny Wilkowskiej, którego większość, włączona w 1996 r. do Świętokrzyskiego Parku Narodowego, została następnie objęta ochroną ścisłą jako oos „Psarski Dół”.</p>	nieuwzględniono	<p>Postulat powiększenia rezerwatu o wydzielania leśne 107-a, 107-b, 123-a, 123-b, 123-c wykracza znacznie poza przedmiot konsultacji, bowiem konsultacjom poddano projekt odnoszący się do ściśle określonych granic rezerwatu. Odstąpienie na obecnym etapie, od uznania za rezerwat przyrody wskazanych i scharakteryzowanych wydzieleni – bez wątplenia bardzo cennych przyrodniczo i zasługujących na ochronę, nie wyklucza możliwości powiększenia rezerwatu w przyszłości.</p> <p>Prócz postulatu powiększenia rezerwatu, treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona innych uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.</p>

		<p>Obecne ustanowienie rezerwatu „Bór Ciekoty” postrzegać należy jako spóźnione o 30 lat naprawienie ewidentnego błędu, jakim było wyznaczenie granicy ŚPN na tym odcinku bez uwzględnienia walorów przyrodniczych – ma ona tu czysto administracyjny charakter przecinając „sztucznie” wzdłuż linii oddziałowych zwarty obszar lasów naturalnego pochodzenia, których część parkowa objęta jest najwyższą formą ochrony, a część pozostała (teren projektowanego rezerwatu) podlegała do niedawna eksploatacji surowcowej w ramach gospodarki leśnej. Efektem było narastające z biegiem lat zróżnicowanie i coraz ostrzejszy kontrast – spontaniczne „zdziczenie” i dynamiczny wzrost wartości przyrodniczej (stopnia naturalności) po stronie ŚPN i stopniowa utrata tych wartości wraz z realizacją kolejnych zadań gospodarczych (głównie pozyskania drewna i skutków środowiskowych z nim związanych) po stronie w zarządzie PGL LP.</p> <p>Powołanie na tym terenie rezerwatu przyrody jest również rekompensatą za niezrozumiałą merytorycznie i zupełnie nieuzasadnioną naukowo (lecz jako taką niestety możliwą w obecnym wadliwym stanie prawnym) odmowę „uzgodnienia” przyłączenia tego obszaru do ŚPN ze strony radnych gminy, w której granicach administracyjnych się znajduje, choć stanowi on własność w 100% Skarbu Państwa.</p> <p>Uwagi:</p> <p>Wyrażając poparcie dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty” w kształcie przedstawionym przez RDOŚ w Kielcach, uprzejmie proszę o rozpatrzenie postulatu poszerzenia jego obszaru od strony zachodniej poprzez przyłączenie następujących wydziełów stanowiących grunty leśne skarbu państwa: 107-a, 107-b, 123-a, 123-b, 123-c</p> <p>Uzasadnieniem włączenia postulowanego obszaru do projektowanego rezerwatu „Bór Ciekoty” są z jednej strony względy przyrodnicze (zbliżone warunki siedliskowe i szata roślinna jak w sąsiadujących od wschodu wydziałeniach projektowanych do objęcia ochroną rezerwatową) z drugiej argument znacznie</p>		
--	--	---	--	--

		korzystniejszego dla skuteczniejszej realizacji celu ochrony całego rezerwatu ukształtowania granicy, która przebiegałaby na tym odcinku wzdłuż ściany kompleksu leśnego przy Polanie Klonowskiej (która ma tu charakter nieostry – ekotonowy) oraz wzdłuż naturalnego cieku wodnego (123-c), co stanowiłoby znacznie lepszą separację od pozostałych poza rezerwatem lasów gospodarczych – negatywnego wpływu ich długotrwałej eksploatacji.		
12.	Osoba fizyczna Sylwia Sz.	<p>Wyrażam pełne poparcie dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty”. Projekt zarządzenia oraz jego uzasadnienie przedstawiają spójny, rzetelny i przekonujący obraz obszaru, którego ochrona jest niezbędna dla zachowania ciągłości procesów ekologicznych i integralności krajobrazu Gór Świętokrzyskich.</p> <p>Rezerwat „Bór Ciekoty” położony jest w kluczowym węźle ekologicznym regionu — w dolinie Wilkowskiej, pomiędzy Pasmem Klonowskim a masywem Łysogór. Obszar ten stanowi naturalny łącznik między cennymi siedliskami leśnymi Świętokrzyskiego Parku Narodowego a kompleksami leśnymi Nadleśnictwa Zagnańsk. Ustanowienie rezerwatu eliminuje dotychczasowy podział hydrogenicznym ekosystemów leśnych na fragmenty objęte ochroną ścisłą i fragmenty użytkowane gospodarczo, co w praktyce przywraca spójność funkcjonalną całego systemu przyrodniczego.</p> <p>Z punktu widzenia systemu ochrony obszarowej jest to działanie o strategicznym znaczeniu. Rezerwat zabezpiecza ciągłość procesów ekologicznych, w tym naturalnej sukcesji, renaturalizacji i procesów wykrotowych, które kształtują strukturę siedlisk torfowcowych i borów mszystych. Są to procesy, których nie da się odtworzyć w warunkach gospodarki leśnej, a które stanowią fundament stabilności krajobrazu leśnego w skali wieloletniej.</p> <p>W uzasadnieniu projektu trafnie wskazano, że obszar ten charakteryzuje się wysoką różnorodnością siedliskową, obejmującą m.in. wyżyny jodłowy bór mieszany, bór bagienny, łąg</p>	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

		<p>olszowo jesionowy oraz unikatowe płaty borów mszystych z dominacją torfowców. Obecność bogatej warstwy mszystej, w tym gatunków puszczańskich i górskich, świadczy o wysokim stopniu naturalności i stabilności siedlisk. Szczególne znaczenie ma duże stanowisko chronionego wątrobowca <i>Bazzania trilobata</i>, którego ochrona wymaga zachowania niezakłóconych procesów ekologicznych i odpowiednich warunków mikroklimatycznych. Warto podkreślić, że projekt zarządzenia został przygotowany z należytą starannością. Przebieg granic rezerwatu został zweryfikowany terenowo. Ostateczna powierzchnia 266,91 ha jest spójna przestrzennie. Ustanowienie rezerwatu „Bór Ciekoty” jest działaniem w pełni uzasadnionym zarówno z perspektywy ochrony przyrody, jak i długofalowego planowania przestrzennego. Zapewnia trwałość procesów ekologicznych, wzmacnia spójność sieci Natura 2000 i systemu przyrodniczego Gór Świętokrzyskich oraz chroni unikatowe siedliska, których wartość wykracza poza skalę lokalną.</p> <p>W związku z powyższym wyrażam jednoznaczne poparcie dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty”.</p>		
13.	Osoba fizyczna Alan W.	<p>Jako miłośnik Gór Świętokrzyskich pragnę wyrazić pełne poparcie dla ustanowienia rezerwatu „Bór Ciekoty”. Uzasadnienie projektu zarządzenia ponad wszelką wątpliwość potwierdza wyjątkową wartość botaniczną tego obszaru, dlatego jego ochrona jest w pełni uzasadniona.</p> <p>Rezerwat obejmuje jedno z najcenniejszych w regionie płatów borów mszystych, w których dominują torfowce, w tym gatunek wskaźnikowy <i>Sphagnum girgensohnii</i>. Obecność bogatej warstwy mszystej, w tym gatunków puszczańskich i górskich, takich jak <i>Dicranodontium denudatum</i>, <i>Paraleucobryum longifolium</i>, <i>Plagiochila porelloides</i> czy <i>Radula complanata</i>, świadczy o wysokiej stabilności siedlisk i ich naturalnym charakterze.</p> <p>Szczególne znaczenie ma duże stanowisko chronionego wątrobowca</p>	---	<p>Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.</p>

		<p><i>Bazzania trilobata</i>, jednego z najcenniejszych gatunków związanych z torfowcowymi borami świerkowymi. Jego ochrona wymaga zachowania niezakłóconych procesów ekologicznych, w tym naturalnej dynamiki wilgotności i struktury mikrosiedlisk.</p> <p>Ustanowienie rezerwatu jest niezbędne dla zachowania tych wartości i zapewnienia ciągłości procesów ekologicznych. Projekt zarządzenia oceniam jako rzetelny i w pełni uzasadniony.</p>		
14.	Osoba fizyczna Katarzyna W.	<p>Szanowni Państwo, pragnę wyrazić poparcie dla ustanowienia rezerwatu przyrody „Bór Ciekoty”. Ochrona tego obszaru jest nie tylko działaniem na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego, ale również inwestycją w zrównoważony rozwój regionu.</p> <p>Rezerwat obejmuje lasy o wysokiej naturalności, położone w jednym z najbardziej rozpoznawalnych krajobrazowo fragmentów Gór Świętokrzyskich. Jego ustanowienie wzmacnia spójność systemu przyrodniczego, uzupełniając ochronę Świętokrzyskiego Parku Narodowego i obszaru Natura 2000 Łysogóry.</p> <p>Ochrona bierna, przewidziana dla tego terenu, sprzyja zachowaniu naturalnych procesów ekologicznych, które są fundamentem atrakcyjności przyrodniczej regionu. W dłuższej perspektywie rezerwat może stać się ważnym elementem edukacji przyrodniczej, turystyki poznawczej i promocji gminy Masłów jako miejsca o wyjątkowych walorach przyrodniczych.</p> <p>Projekt zarządzenia jest przygotowany rzetelnie, a granice rezerwatu zostały zweryfikowane terenowo. Popieram jego przyjęcie.</p>	---	Treścią pisma jest opinia popierająca ustanowienie rezerwatu. Nie zawiera ona uwag lub wniosków, które można byłoby uwzględnić bądź nie uwzględnić.

Konsultacje społeczne dotyczące ustanowienia przedmiotowego rezerwatu przeprowadzone zostały w terminie od 18 marca do 17 kwietnia 2026 r. Niezależnie od ogłoszenia zamieszczonego na stronie internetowej RDOŚ w Kielcach, o rozpoczęciu konsultacji poinformowano pismami: Wójta Gminy Masłów, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Radomiu oraz Nadleśnictwo Zagnańsk. W ramach przeprowadzonych konsultacji wpłynęło 14 pism. W 12 pismach znajduje się wyraźne poparcie ustanowienia rezerwatu, w tym w dwóch, postulaty jego dość znacznego powiększenia (postulaty te, choć z przyrodniczego punktu widzenia w pełni uzasadnione, nie mogły zostać uwzględnione ze względów proceduralnych). Jedno z pism wyraźnie nie określa czy jego autor popiera, czy też nie popiera ustanowienie rezerwatu, jednak z kontekstu tego pisma wynika, że

opowiada się przeciw presji gospodarki leśnej (głównie odnoszącej się do wycinki, składowania i transportu pozyskanego drewna) na przedmiotowym terenie, z czego można by pośrednio wywnioskować, że jest za jego ochroną. Jedno pismo zawiera wyraźną, negatywną opinię w przedmiocie ustanowienia rezerwatu.

Na podstawie art. 97 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody projekt zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Bór Ciekoty” został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Kielcach – Uchwała Nr 30/2026 z dnia 27 kwietnia 2026 r.